

Zeldzame broedvogels in 1998

In november, tijdens het traditionele najaarsoverleg tussen staf en DC's van SOVON, komen de nieuwtjes van het afgelopen broedseizoen aan de orde. Na een belronde onder waarnemers en na het doorploegen van de eerste stapels formulieren beginnen de puzzelstukjes langzamerhand samen te vallen. Voor een aantal zeldzame broedvogelsoorten kunnen de eerste indrukken hier al geventileerd worden.

Nat, natter, natst

Het jaar 1998 zal als een van de regeerjaren van deze eeuw de boeken ingaan, en vooral het natte voorjaar zal menige broedvogelteller vers in het geheugen liggen. Knap vervelend om vroeg te moeten opstaan om na een kwartiertje in het veld overvallen te worden door een kletterende regenbui die kleding en papier doorweekt. Toch is al dat water ook nog ergens goed voor geweest. Voor verschillende zeldzame broedvogelsoorten waren de drassige omstandigheden die tot diep in de zomer bleven overheersen gunstig. Dit geldt bijv. voor de Kwartelkoning. Werd er in de vorige SOVON-Nieuws nog gesproken over 470 territoria, inmiddels ziet het er naar uit dat er tenminste 550 geweest zijn, een aantal dat in ons land sinds lange tijden niet meer gehaald is. Vooral het noordoosten van het land werd goed beëmd met Kwartelkoningen. De influx bleef niet beperkt tot Nederland; ook in Denemarken, Duitsland en Zuid-Zweden werd het raspen van *Crex crex* opvallend veel gehoord. De hoge aantallen in ons land en elders zullen ongetwijfeld in verband staan met de weersomstandigheden en broedresultaten in Oost-Europa, waar de bulk der Europese Kwartelkoningen zit.

De Roerdamp lijkt het vooral in Flevoland (40 paren) verheugend goed gedaan te hebben. De aantallen in de Oostvaardersplassen, die na de strenge winters 1995/96 en 1996/97 ingestort waren, zijn dankzij een zachte winter en gunstige waterstanden weer bijna ouderwets (29 paren). Verschillende zeldzame reigersoorten wisten zich te handhaven (Woudaapje zeker 8 paren), vertoonden enige uitbreiding (Kleine Zilverreiger 7-9 paren) of lijken aan de Nederlandse broedvogellijst te kunnen worden bijgeschreven (Koereiger; op twee locaties broedpogingen). Krooneend (72 paren) en Oeverloper (9 paren) lijken het eveneens goed gedaan te hebben.

Overigens hebben sommige warmteminnende soorten de koele en natte

zomer redelijk doorstaan. Van de Nachtzwaluw werden aantallen geteld die niet sterk afweken van die in voorgaande jaren, met een toename in Drenthe. Hetzelfde geldt voor de Grauwe Klauwier, die het niet alleen in het Drentse weer aardig deed (160 paren), maar ook bijv. in Flevoland, waar een verrassende 8 paren geteld werden. Dat het broedsucces ondanks alle nattigheid niet beroerd was (H. Esselink), mag eveneens opmerkelijk genoemd worden.

Rariteitenkabinet

Opnieuw waren er in de broedtijd Zwarte Wouwen (1-3 paren) te bewonderen. Roodhalsfuut (tenminste 1-2 paren), Grote Zilverreiger, Rode Wouw, Graszanger, Cetti's Zanger (ieder één territorium), Orpheusspottvogel en Bergfluit (beide 2-3) doken op in vertrouwde lage aantallen. Het was niet altijd duidelijk of ze tot broeden overgingen. Enkele soorten die nog nooit in Nederland gebroed hebben, werden in het voorjaar van 1998 langdurig zingend waargenomen: Dwergooruil (Ooyolder), Belflijster (Veluwe) en Withalsvliegenvanger (Utrechtse Heuvelrug). In de nasleep van een invasie van Witbandkruisbekken in de winter van 1997/98 leek het tot een eerste vestiging als Nederlandse broedvogel te komen. Op tenminste 12 locaties werden hoopgevende gedragingen gezien, zoals slepen met nestmate-

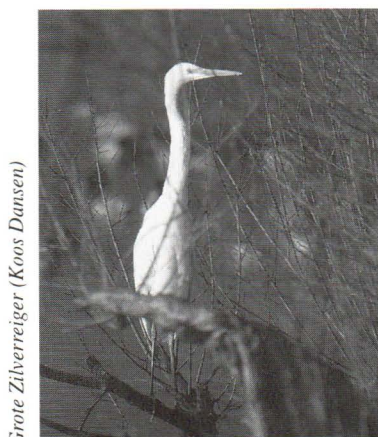
riaal en paargedrag. Een zeker broedgeval kon echter niet worden aangetoond, voor zover bekend. Er werden drie paar Grote Kruisbekken gemeld, waarvan er tenminste één succesvol broedde. De Huiskraaien die in 1997 bij Hoek van Holland voor het eerst in ons land voor nageslacht zorgden, presteerden zulks in 1998 opnieuw; één jong vloog uit. Ook de mediagenieke Oehoes van de Enci-groef bij Maastricht lukte dat (vier jongen vlogen uit), ondanks allerlei werkzaamheden in de omgeving van de nestplaats. In de provincie Utrecht wist een paar, bestaande uit een Struikrietzanger en een Bosrietzanger, met succes te broeden.

Kwijnen of floreren

De Grauwe Kiekendief had volgens Ben Koks een redelijk jaar; in Groningen werden 20 paren gevonden (exclusief Lauwersmeer), in Flevoland 6 en in beide gebieden waren de broedresultaten niet slecht. De Slechtvalk kwam op vijf plaatsen tot broeden; dit leverde acht uitvliegende jongen op (Werkgroep Slechtvalk Nederland). Voor Korhoenders moet je nu toch echt naar de Sallandse Heuvelrug, al houden de aantallen ook daar niet over (in 1998 23 hanen). Brabantse vogelaars kunnen zich misschien beter gaan richten op de Rode Patrijs, die in het westen van deze provincie in opkomst lijkt te zijn na introductie (3-4 territoria). In het Waddengebied werden zeven paar Dwergmeeuwen gevonden, voor huidige begrippen veel. De Grote Mantelmeeuw blijft zich gestaag uitbreiden; er werden minimaal tien paren gemeld, netjes verdeeld over Waddengebied en Delta. Opnieuw een slecht jaar voor de Klaptekster, die op uitsterven lijkt af te stevenen; tot nu toe zijn pas twee paren gemeld. Heel wat beter vergaat het Taigaboomkruipers in het uiterste zuiden van Limburg. Naar schatting omvat de populatie hier zo'n 70 paren. Hier werden zeker 4-5 paren Middelste Bonte Spechten gemeld, met de aantekening dat dit getal vermoedelijk onvolledig is. De Roodmus werd in 1998 bijzonder weinig gehoord. Tot nu toe zijn pas acht territoria bekend geworden, en hoewel de ervaring uitwijst dat het bijeenprokkelen van alle Roodmussen een hele klus is: dit lijkt een dieptepunt te gaan worden.

Met dank aan tellers, DC's en Henk Wessels

Arend van Dijk & Fred Hastings

Grote Zilverreiger (Kees Dunsen)